

Herinrichting Geleenbeek Oud Roosteren

Betreft NNN-toets

Ons kenmerk WSL088

Datum 21-10-2024

Opsteller:

Verificatie:

Validatie:

1. Aanleiding

Waterschap Limburg is voornemens het traject van de Geleenbeek tussen Oud-Roosteren en Ophoven, ten Zuiden van Echt, her in te richten. De Geleenbeek is sterk gekanaliseerd, waardoor het natuurlijke karakter van de beek grotendeels is verdwenen. Hierdoor worden de oevers aan weerszijden van het Geleenbeektracé, waar mogelijk, vergraven en omgevormd tot natuurvriendelijke oevers. De herinrichting van de Geleenbeek wordt gecombineerd met het herinrichten van de Middelsgraaf ten noorden van dit traject. Uit het uitgevoerde verkennend flora- en faunaonderzoek (Kragten, 2023) is gebleken dat effecten op het NNL niet geheel op voorhand uitgesloten konden worden en dat afstemming met de Provincie Limburg noodzakelijk is. Deze notitie bundelt de informatie van dit project en de relatie met het NNL ter afstemming met de provincie.

2. Plangebied

Het plangebied is gelegen direct naast en ten noorden van het dorp Oud-Roosteren in gemeente Echt-Susteren, Provincie Limburg. Het beektraject verloopt vanuit de brug van de N296, ten zuiden van Oud-Roosteren, richting het noorden richting Ophoven. In afbeelding 1 is de ligging van het plangebied weergegeven. Het plangebied is opgedeeld in twee losse gebieden. Het stuk dat tussen de twee gebieden ligt, valt onder de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat. Hierdoor voert Waterschap Limburg op deze grond geen werkzaamheden uit.

Grotendeel van het plangebied betreft de Geleenbeek met aan weerszijden steile oevers met grasland (afbeelding 2), dit betreft het traject vanaf de N296 t/m de sifon onder de A2. Het Geleenbeektraject binnen het plangebied verloopt ten oosten van Oud-Roosteren richting het noorden en is gelegen in agrarisch gebied. Op enkele locaties op en direct grenzend aan de oevers zijn verspreid houtopstanden in de vorm van met name heesters aanwezig. De bosschage ten noorden van de Geleenbeek wordt aan de noordzijde begrenst door de Middelsgraaf en aan de zuidzijde begrenst door de oude beektracé van de Molenbeek. De Middelsgraaf is in zijn geheel begroeid met grasland en de oude beektracé van de Molenbeek is begroeid met bosopslag (afbeelding 3 en 4).

Afbeelding 1. Het plangebied (rode kader). Bron: PDOK Viewer.

Afbeelding 2. Steile oevers langs de Geleenbeek ten hoogte van Oud-Roosteren.

Afbeelding 3. De bosschage ten zuiden van de sifon van de Geleenbeek.

Afbeelding 4. Het oude beektracé van de Molenbeek.

3. Voorgenomen plan

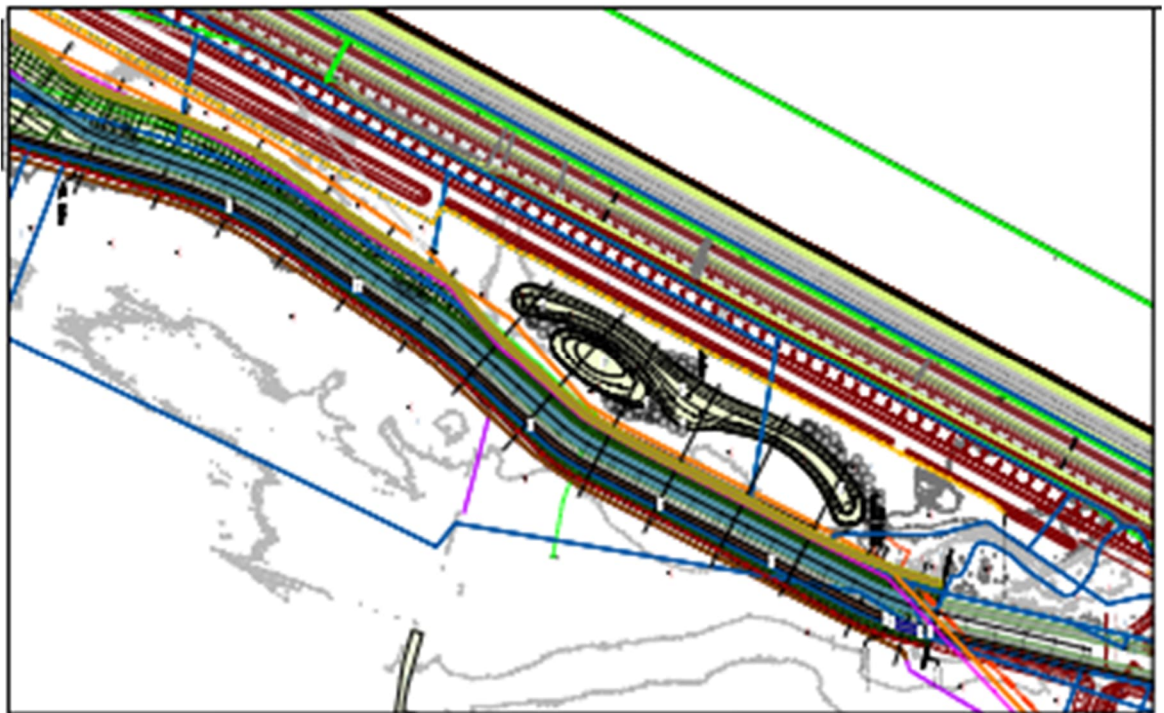
De oevers aan weerszijden van het Geleenbeektracé worden vergraven en omgevormd naar natuurvriendelijke oevers. Dit vindt plaats vanaf de zuidzijde van het plan gebied (ter hoogte van het einde van de weg Oud roosteren) tot aan het noorden van het plangebied (afbeelding 5 en 6). Hierbij worden, op plaatsen waar vergravingen plaats vinden, bestaande kades verwijderd. Aan weerszijden van de Geleenbeek vinden graafwerkzaamheden plaats. Ten noorden van het Geleenbeektracé, in het kleine gemarkeerde deel van het plangebied (zie afbeelding 1), wordt het tracé van de Middelsgraaf gedempt. De Middelsgraaf wordt verlegd in het tracé van de oude loop van de Molenbeek. Bij de Middelsgraaf wordt het bestaande gemaal verwijderd en wordt ten hoogte van het wandelknooppunt de bestaande duiker verwijderd en vervangen door een nieuwe duiker (afbeelding 7).

Naast de het aanleggen van de natuurvriendelijke oevers, wordt er langs de Geleenbeek een onderhoudspad aangelegd aan de oostzijde. In het meest zuidelijke deel van het plangebied wordt er ook een onderhoudspad aangelegd aan de westzijde (afbeelding 5). In het midden deel van het plangebied wordt aan de westzijde van de Geleenbeek een gebied uitgegraven wat ruimte biedt voor waterberging (afbeelding 6). Dit krijgt een natuurlijke inrichting waarbij de bestaande bosschage zo veel als mogelijk

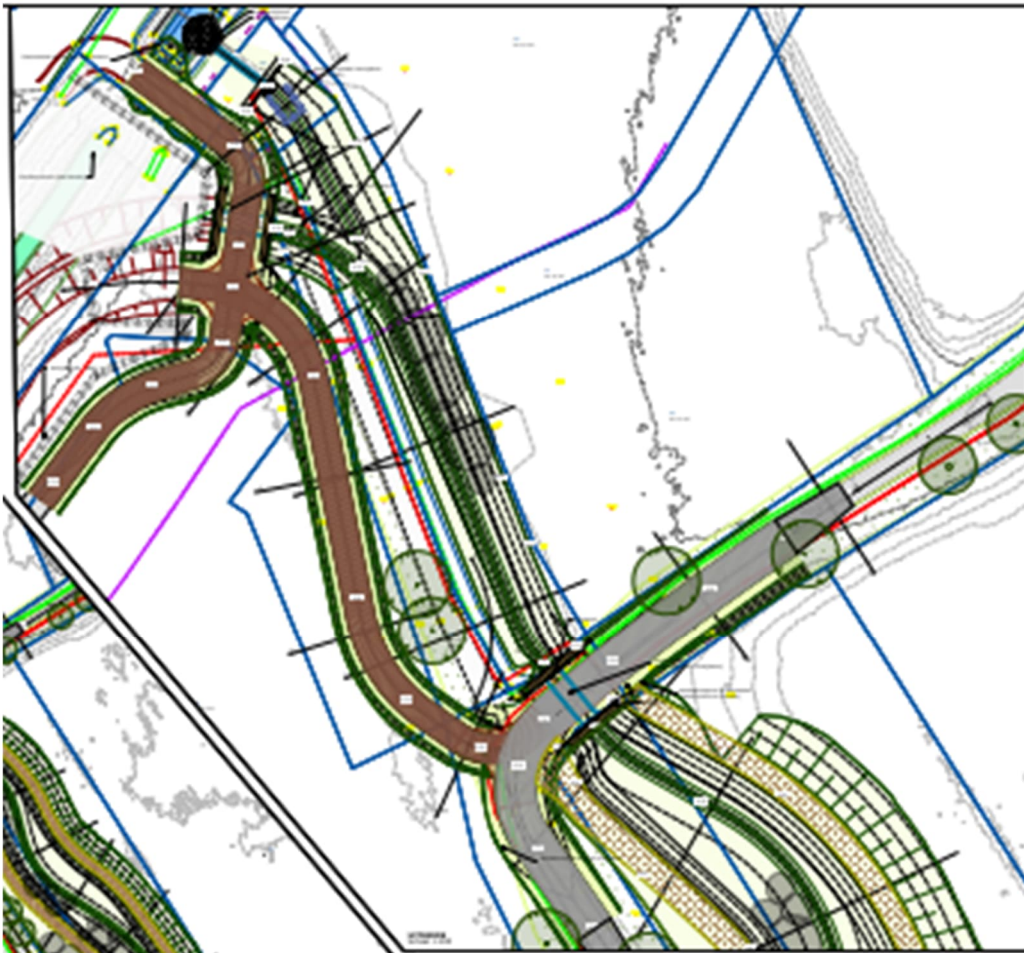
blijft behouden. De uitsneden van de ontwerptekeningen zijn opgenomen in afbeelding 5-7. In bijlage 1 zijn de volledige ontwerptekeningen opgenomen.

Afbeelding 5. Uitsnede van de ontwerptekening deel 1 van het meest zuidelijke deel binnen het plangebied.

Afbeelding 6. Uitsnede van de ontwerptekening deel 2 van het midden deel binnen het plangebied.

Afbeelding 7. Uitsnede van de ontwerptekening deel 3 van het plangebied rond de Middelsgraaf.

4. Natuurnetwerk Limburg

4.1 Natuurnetwerk Limburg

Het Natuurnetwerk Limburg (NNL) is wat voorheen de Goudgroene natuurzone heette. Het NNL vormt het Limburgse deel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Binnen het natuurnetwerk streeft de provincie naar behoud en beheer van de reeds aanwezige natuur, en de ontwikkeling van nieuwe natuur.

De huidige doelstellingen (natuurdoeltypen) voor de omliggende delen van het NNL rondom het plangebied zijn te raadplegen middels het Natuurbeheerplan 2024 van de provincie Limburg. In afbeelding 8 is de ligging van het plangebied ten opzichte van het NNL weergegeven, in afbeelding 9 aangewezen natuurdoeltypen.

Afbeelding 8. Het plangebied (rode markering) ten opzichte van het Natuur Netwerk Limburg (gele markering = NNL binnen het plangebied) (bron: Provincie Limburg, Atlas Limburg)

Het plangebied ligt met een kleine oppervlakte binnen het Natuurnetwerk Limburg. Dit is aan de noordzijde van het plangebied in het meest oostelijke deel (gele markering afbeelding 8). Binnen het plangebied zijn enkele beheertypen aanwezig. Dit bestaat voornamelijk uit het beheertype Kruiden- en faunairijk grasland (N12.02) en Ruigteveld (N12.06) (afbeelding 9).

Afbeelding 9. Natuurdoeltypen binnen en in de directe omgeving van het plangebied (rode markering) (bron: Provincie Limburg, Atlas Limburg).

4.2 Groenblauwe mantel

De groenblauwe mantel is een samenvoeging van de vroegere Zilvergroene natuurzone en Bronsgroene landschapszone. Zilvergroene natuurzone: Binnen de zilvergroene natuurzone staat het benutten van kansen voor natuur en landschap centraal. De zilvergroene natuurzone maakt echter geen onderdeel uit van het Nationaal Natuurnetwerk, maar ondersteunt wel de functionaliteit en effectiviteit van de goudgroene natuurzone. De provincie stimuleert de ontwikkeling van natuur en landschap binnen de zilvergroene zones met subsidies en natuurcompensaties. Bronsgroene landschapszone: de bronsgroene landschapszone, omvat de landschappelijk waardevolle beekdalen en bufferzones rond bestaande natuurgebieden met de daarin aanwezige (extensieve) landbouwgebieden, monumenten, kleinere landschapselementen, waterlopen e.d. Een kwart van de bronsgroene landschapszone wordt gevormd door het winterbed van de Maas. In Zuid-Limburg omvatten deze zones ook de steilere hellingen, droogdalen en de belangrijkste landschappelijke verbindingen naar het Maasdal. Het beleid binnen de bronsgroene landschapszone is er op gericht om de landschappelijke kernkwaliteiten te behouden, te beheren, te ontwikkelen en te beleven. Deze zone bestaat hoofdzakelijk uit landbouwgronden. Binnen deze zone komen op bestemmingsplanniveau andere bestemmingen en functies voor zoals infrastructuur, woningen en toeristische voorzieningen e.d. (Natuurbeheerplan Limburg). In afbeelding 10 is te zien dat de resterende delen van het plangebied binnen de Groenblauwe mantel zijn gelegen.

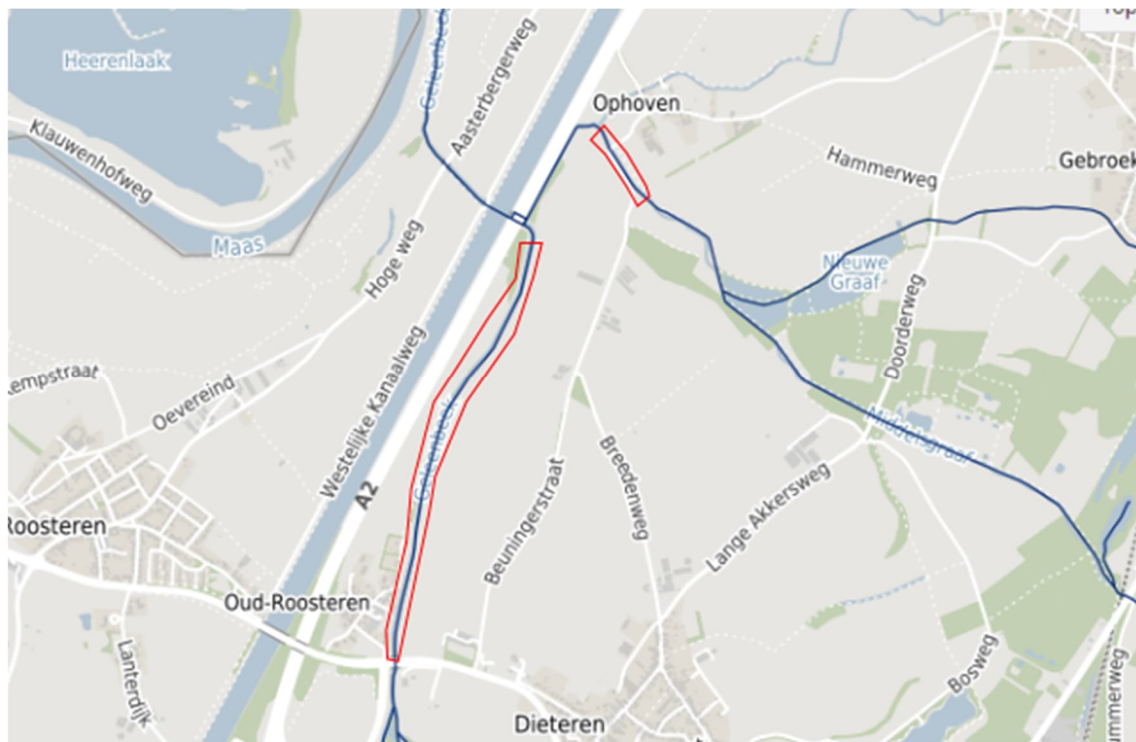

Afbeelding 10. Ligging van het plangebied (rood gemarkeerd), ten opzichte van de Groenblauwe mantel (bron: Provincie Limburg, Atlas Limburg).

4.3 overige bescherming

Naast de aangeduide Groenblauwe mantel en het Natuurnetwerk Limburg, is de Geleenbeek aangewezen als natuurbek. In en rond natuurbeken (voorheen beken met specifiek ecologische functie) staat het ecologisch functioneren en de natuurfunctie centraal, d.w.z. inrichting, beheer en onderhoud dient zoveel mogelijk op de natuurfunctie zijn afgestemd.

De Geleenbeek en de Middelsgraaf zijn beide aangewezen als Natuurbek. In afbeelding 11 is te zien dat de werkzaamheden langs de natuurbek plaats vinden.

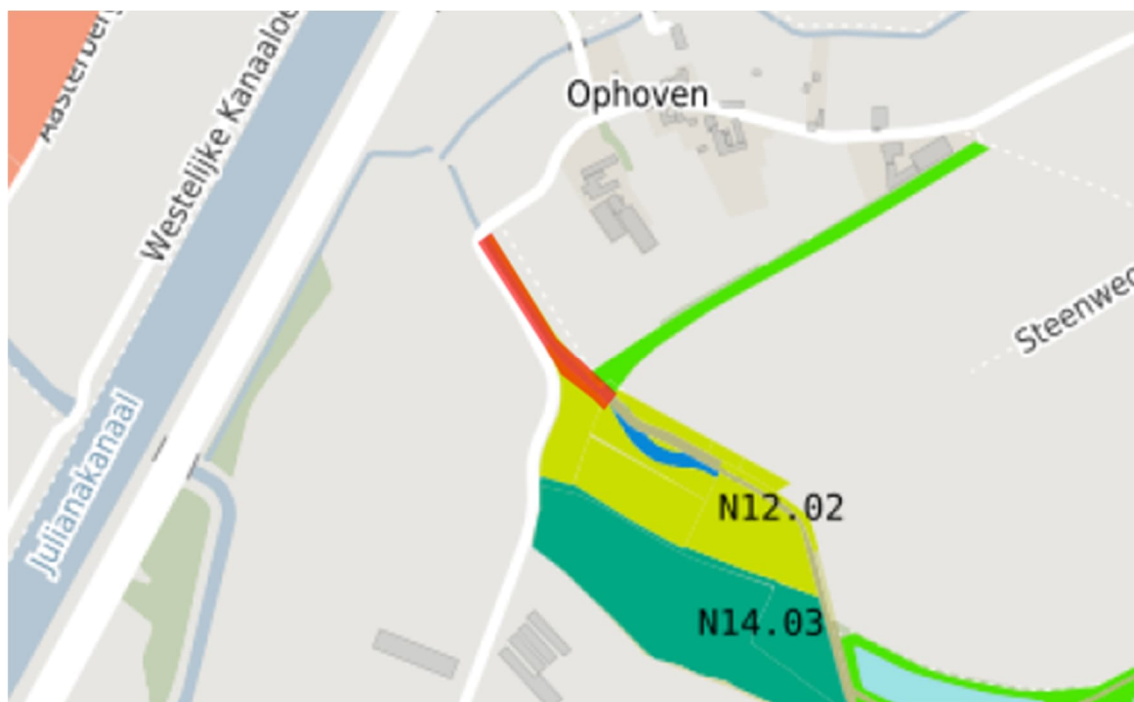

Afbeelding 11. Ligging van het plangebied (rood gemarkeerd), ten opzichte van de Natuurbeek (bron: Provincie Limburg, Atlas Limburg).

5. Effectbeoordeling

5.1 Ingreep binnen het>NNL

Zoals eerder is beschreven vinden de werkzaamheden aan de Middelsgraaf voor een deel plaats binnen het Natuurnetwerk Limburg, dit betreft een oppervlakte circa 2.900 m² (afbeelding 12). Dit betreft circa 1.300 m² van het natuurdoeltype Kruiden- en faunarijk grasland (N12.02) en circa 1.600 m² van het natuurdoeltype Ruigteveld (N12.06). De Middelsgraaf wordt gedempt en verlegd in het tracé van de oude loop van de Molenbeek. Hiervoor vinden graafwerkzaamheden plaats binnen het>NNL. Hier worden de bestaande oevers verflauwd. Verder krijgt dit gebied, vergelijkbaar als in de huidige situatie, een natuurlijke inrichting. De bestaande bomen blijven behouden en er wordt bosschage/struweel aangeplant. Na realisatie van de werkzaamheden keert een vergelijkbare situatie als de huidige situatie terug binnen het>NNL. Als gevolg van de ingreep is er geen aantasting van essentiële natuurwaarden (zie WUR, 2010) en hebben de inrichting van natuurvriendelijke oevers juist een positief effect.

Afbeelding 12. Globale weergave van de locaties waar werkzaamheden plaats vinden binnen het Natuurnetwerk Limburg (ca. 2.900 m²) (rode markering).

5.2 Ingryp binnen de Groenblauwe mantel

Het plangebied bijna geheel binnen de groenblauwe mantel, het betreft circa 10 hectare aan groenblauwe mantel waar werkzaamheden plaats vinden. Het noordelijke deel van het plangebied, wat de Middelsgraaf betreft, bestaat voor circa 500 m² uit de groenblauwe mantel. De Middelsgraaf wordt gedempt en verlegd in het tracé van de oude loop van de Molenbeek. Hiervoor vinden graafwerkzaamheden plaats binnen de Groenblauwe mantel. Hier worden de bestaande oevers verflauwd, deze vallen net buiten de Groenblauwe mantel. Verder krijgt dit gebied, vergelijkbaar als in de huidige situatie, een natuurlijke inrichting. De bestaande bomen blijven behouden en er wordt bosschage/struweel aangeplant. Na realisatie van de werkzaamheden keert een vergelijkbare situatie als de huidige situatie terug binnen de Groenblauwe mantel.

De werkzaamheden aan de Geleenbeek vallen ook binnen de Groenblauwe mantel. Dit betreft circa 9,5 hectare. Hier worden de oevers vergraven om deze te verflauwen. Ook wordt er ten noorden van het plangebied aan de oostzijde een gebied ingericht om water te kunnen bergen. Ook wordt er langs de Geleenbeek een onderhoudspad aangelegd aan de oostzijde. In het zuidelijke deel van het plangebied wordt aan weerszijden een onderhoudspad aangelegd. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden blijven bestaande bomen zo veel als mogelijk behouden.

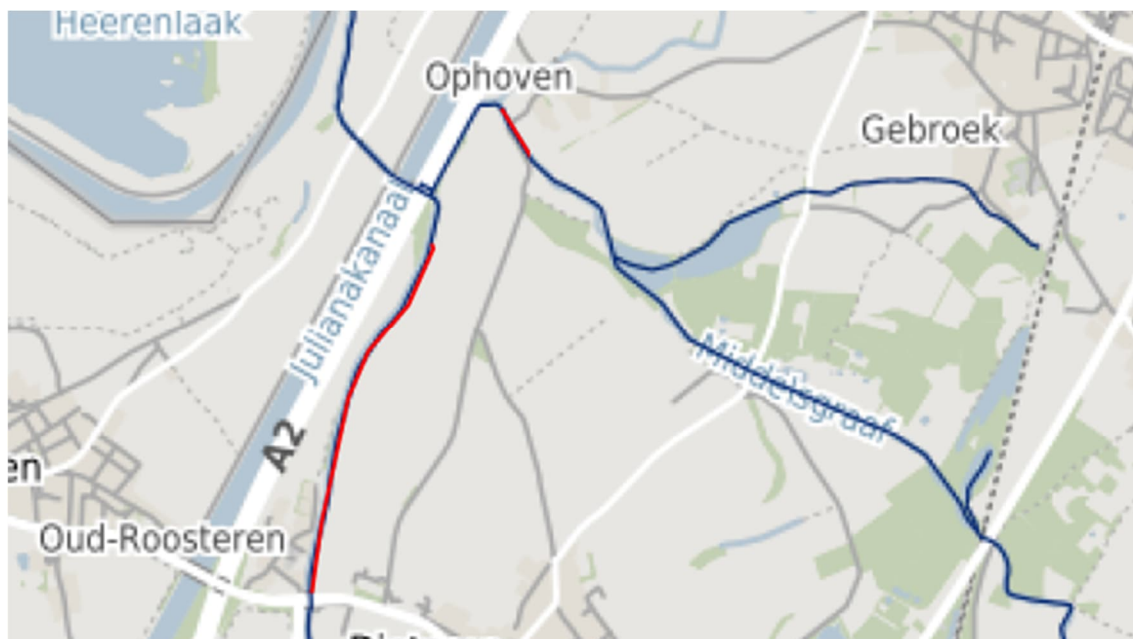
Binnen de Groenblauwe mantel staan het benutten van kansen voor natuur en landschap centraal. Ook maakt de Groenblauwe mantel deel uit van het Nationaal Natuurnetwerk en heeft een ondersteunende functie voor natuurwaarden. Door de oevers te verflauwen krijgen de Geleenbeek en Middelsgraaf een meer natuurlijk uiterlijk, ook biedt dit meer ruimte voor het bergen van water te samen met de aan te leggen waterberging. Ook biedt dit meer ruimte voor lokale flora en fauna. Als gevolg van de ingryp is er geen aantasting van essentiële natuurwaarden (WUR, 2010) en hebben de inrichting van natuurvriendelijke oevers juist een positief effect.

Afbeelding 13. Weergave van de locaties waar werkzaamheden plaats vinden binnen de Groenblauwe mantel (ca. 10 ha) (rode markering).

5.3 Ingrep binnen de Natuurbeek

De Geleenbeek is aangewezen als een Natuurbeek. Ook binnen de Geleenbeek vinden graafwerkzaamheden (afbeelding 14). De beek is in de jaren '30 van de vorige eeuw gekanaliseerd en is de bodem voorzien van tegels, waardoor de beek zijn natuurlijke karakter grotendeels heeft verloren. De bodem wordt vergraven om het natuurlijke karakter van de beek terug te krijgen. De werkzaamheden vinden plaats langs circa 1,7 km van de Geleenbeek en voor circa 100 meter waar de vergraving van de Middelsgraaf plaats vindt. In en rond natuurbeken staat het ecologisch functioneren en de natuurfunctie centraal. Wanneer de werkzaamheden gerealiseerd zijn is er sprake van een natuurlijkere inrichting van de Natuurbeek, waardoor er sprake is van een toename van Natuurwaarden (WUR, 2010).

Afbeelding 14. Weergave van de locaties waar werkzaamheden plaats vinden binnen de Natuurbeek mantel (ca. 1,8 km) (rode markering).

Conclusie

De werkzaamheden worden getroffen als een natuurverbeterende maatregel, namelijk het vergraven en omvormen van de oevers naar natuurvriendelijke oevers. Op deze wijze wordt het natuurlijke karakter van de Geleenbeek hersteld. De werkzaamheden vinden voornamelijk plaats binnen de Groenblauwe mantel (circa 10 ha.) en in de Natuurbeek (circa 1,8 km). De werkzaamheden langs de Middelsgraaf vinden daarnaast ook plaats binnen het Natuurnetwerk Limburg. De werkzaamheden vinden plaats binnen de natuurdoeltypen Kruiden- en faunarijck grasland (N12.02) (circa 1.250 m²) en Ruigteveld (N12.06) (circa 650 m²).

Als gevolg van de ingreep is er geen aantasting van essentiële natuurwaarden (zie WUR, 2010) en hebben de inrichting van natuurvriendelijke oevers juist een positief effect. Er vinden verder geen blijvende veranderingen plaats binnen het Natuurnetwerk, de Groenblauwe mantel of de Natuurbeek. Graag stemmen we met de Provincie Limburg af in hoeverre er in deze situatie nog sprake is van de compensatie van Groenblauwe mantel of het NNL.

Bronvermelding

Literatuur

Kragten, 2023. Verkennend flora- en faunaonderzoek. Geleenbeek Oud Roosteren.
Rapportnr.:20230620-WSL088-RAP-FnF-3.0, Kragten, Herten.

WUR, 2010. Natuurwaarde 2.0 land. Graadmeter natuurkwaliteit landecosystemen voor nationale beleidsdoelen. <https://edepot.wur.nl/159006>

Websites

<https://portal.prvlimburg.nl/viewer/app/default>

<https://www.bij12.nl/onderwerp/natuursubsidies/index-natuur-en-landschap/>